

К. МАРКС

ВРЕМЕНЕН УСТАВ НА ДРУЖЕСТВОТО¹³

Като вземат под внимание:

че освобождението на работническата класа трябва да бъде извоювано от самата работническа класа; че борбата за освобождение на работническата класа означава борба не за класови привилегии и монополи, а за равни права и задължения и за унищожаване на всякакво класово господство;

че икономическото подчиняване на трудещия се от монополиста, който владее средствата на труда, т. е. източниците на живота, лежи в основата на робството във всичките му форми, на всяка социална онеправданост, умствена недоразвитост и политическа зависимост;

че икономическото освобождение на работническата класа е следователно великата цел, на която всяко политическо движение трябва да бъде подчинено като средство;

че всички усилия, насочени към тази велика цел, са се оказвали досега безуспешни поради недостатъчната солидарност между работниците от различните отрасли на труда във всяка страна и липсата на братски съюз на работническата класа от различните страни;

че освобождението на труда е не местен и не национален, а социален проблем, обхващаш всички страни, в които съществува съвременно общество, и че неговото разрешаване зависи от практическото и теоретическото сътрудничество на най-напредналите страни;

че сегашният нов подем на движението на работническата класа в най-развитите промишлени страни на Европа, като събужда нови надежди, е същевременно сериозно предупреждение

против повтаряне на старите грешки и изисква незабавно обединяване на все още разединените движения;

като вземат под внимание посочените съображения, долуподписаните членове на комитета, упълномощени за това с решение на публичното събрание, състояло се на 28 септември 1864 г. в Сент-Мартинс-хол в Лондон, предприеха необходимите стъпки за основаване на Международно работническо дружество.

Те заявяват, че това Международно дружество и всички влезли в него дружества и отделни лица ще признават истината, справедливостта и нравствеността за основа на отношенията си един към друг и към всички хора, независимо от цвета на тяхната кожа, вярванията или националността им.

Те смятат за дълг на човека да иска права на човек и гражданин не само за самия себе си, но и за всеки човек, който изпълнява своите задължения. Няма права без задължения, няма задължения без права¹⁴.

Изхождайки от всичко това, те съставиха следния Временен устав на Международното дружество:

1. Настоящото дружество е основано с цел да служи като център за връзки и сътрудничество между работническите дружества, които съществуват в различните страни и преследват еднаква цел, а именно — защитата, развитието и пълното освобождение на работническата класа.

2. Дружеството взема името „Международно работническо дружество“.

3. През 1865 г. в Белгия ще бъде свикан общ работнически конгрес, състоящ се от представители на онези работнически дружества, които дотогава ще се присъединят към Международното дружество. Конгресът ще има за задача да провъзгласи пред Европа общите стремежи на работническата класа, да приеме окончателния устав на Международното дружество, да обсъди начините и средствата за успешната му дейност и да назначи Централен съвет на дружеството¹⁵. Общ конгрес се свиква един път годишно.

4. Седалището на Централния съвет е в Лондон; в неговия състав влизат работници от различните страни, представени в Международното дружество. Той избира от своята среда длъжностните лица, необходими за ръководене на работата, а именно: председател, касиер, генерален секретар, секретари-кореспонденти за различните страни и т. н.

5. На годишните си заседания общият конгрес изслушва явен доклад за годишната дейност на Централния съвет. Централният съвет, назначаван всяка година от конгреса, има право да попъл-

ва състава си с нови членове. В случай на крайна необходимост Централният съвет може да свика общ конгрес преди определения едногодишен срок.

6. Централният съвет служи като международен орган, осъществяващ връзката между различните сътруднически си дружества с цел работниците от една страна да бъдат постоянно осведомени за движението на тяхната класа във всички други страни; едновременно и под общо ръководство да се извършва обследване на социалните условия в различните европейски страни; въпросите, повдигнати в едно дружество, но представляващи общ интерес, да се обсъждат от всички; и когато се налага да се вземат незабавни практически мерки, например в случай на международни конфликти, всички дружества, влизащи в дружеството, да действуват едновременно и съгласувано. Във всички подходящи случаи Централният съвет взема инициативата да прави предложения в различните национални или местни дружества.

7. Тъй като успехът на работническото движение във всяка страна може да бъде осигурен само чрез силата на единството и организацията, а, от друга страна, ползата, принасяна от международния Централен съвет, до голяма степен зависи от това, дали той ще има работа с малко на брой национални центрове на работническите дружества или с множество малки и несвързани помежду си местни дружества, членовете на Международното дружество са длъжни, всеки в съответната си страна, да положат всички усилия за обединяване на разединените работнически дружества в национални организации, представяни от национални централни органи. От само себе си се разбира обаче, че прилагането на този член от устава зависи от особеностите на законите във всяка страна и че независимо от пречките, които се създават от законите, на самостоятелните местни дружества не се забранява да влизат в непосредствени връзки с Централния съвет в Лондон.

8. До свикването на първия конгрес избраният на 28 септември 1864 г. комитет, действайки като Временен централен съвет, ще положи усилия да се установят връзки между работническите организации от различните страни, да се привлечат членове в Обединеното кралство, да се предприемат подготвителни мерки за свикване на общ конгрес и да се обсъдят с националните и местните дружества основните въпроси, които трябва да бъдат поставени на този конгрес.

9. Всеки член на Международното дружество, преселващ се от една страна в друга, ще получи братска подкрепа от обединените в дружеството работници.

10. Макар и да се обединяват в нерушим съюз на братско сътрудничество, работническите дружества, които влизат в Международното дружество, запазват непокътнати съществуващите си организации.

*Написано от К. Маркс
между 21 и 27 октомври 1864 г.*

Напечатано в брошурата „Address and Provisional Rules of the Working Men's International Association, Established September 28, 1864, at a Public Meeting held at St. Martin's Hall, Long Acre, London“, издадена в Лондон през ноември 1864 г.

*Печата се по текста на брошурата
Превод от английски*

¹³ «Временен устав на дружеството» бил написан от Маркс едновременно с учредителния манифест (виж бележка 1). При работата си върху устава Маркс изменил напълно уводната част на представения на заседанието на

Временния комитет от 18 октомври 1864 г. документ, намалил броя на точките на устава от 40 на 10, изменил самия принцип на организацията, като запазил само отделни моменти от формален характер (названието на организацията, решението за свикване на конгрес в Брюксел през 1865 г., подпомагане на членовете на организацията при преместването им от едно място на друго и т. н.).

Написаният от Маркс текст на временния устав бил одобрен от комитетията на 27 октомври и приет единодушно от съвета на 1 ноември 1864 г. Той бил публикуван на английски език заедно с учредителния манифест в брошурата «Address and Provisional Rules of the Working Men's International Association. . .», издадена в Лондон през ноември 1864 г., както и във вестник «Bee-Hive Newspaper», бр. 161 от 12 ноември 1864 г. При превода на временния устав на френски език в края на 1864 г. прудонисткото ръководство на парижката секция допуснало редица изопачения, които по-късно били използвани от враждебните на Маркс елементи за борба против Генералния съвет (виж настоящия том, стр. 410—411, 441—442). Новият, поправен френски превод бил направен от Ш. Лонге под ръководството на Маркс и отпечатан заедно с учредителния манифест в брошурата «Manifeste de l'Association Internationale des Travailleurs suivi du Règlement provisoire», излязла в Брюксел през 1866 г. Немският превод излязъл за пръв път във «Vorbote», кн. 4 и 5, април и май 1866 г. Женевският конгрес на заседанието си от 5 септември приел текста на устава (общ устав), като го допълнил с регламент, който бил приет на заседанието от 8 септември 1866 г. и по-късно се наричал организационен регламент.

«Der Vorbote» («Предвестник») — месечно списание, официален орган на германските секции на Интернационала в Швейцария; излизало на немски език в Женева от 1866 до 1871 г.; отговорен редактор бил И. Ф. Бекер. Общо взето списанието провеждало линията на Маркс и на Генералния съвет, като публикувало системно документите на Интернационала и давало информация за дейността на секциите на дружеството в различните страни. — 14.

- ¹⁴ Този и предишният абзац, които имат декларативен характер, били включени от Маркс в текста на уводната част на устава по настояване на останалите членове на комисията, за което Маркс пише в писмото си до Енгелс от 4 ноември 1864 г. — 15.
- ¹⁵ Първият конгрес на Международното работническо дружество, който бил определен да бъде проведен в Брюксел през 1865 г., се състоял в Женева от 3 до 8 септември 1866 г. Решението за отлагането на конгреса било взето от Генералния съвет по настояване на Маркс, който смятал, че местните организации на Интернационала не са още достатъчно укрепнали в идейно и организационно отношение, и предложил да бъде свикана предварителна конференция в Лондон (виж настоящия том, стр. 539—541). — 15.